

2024 to rok skutecznych działań samorządu lekarskiego

Obecną IX kadencję Naczelna Rada Lekarska rozpoczęła pod hasłem „Samorząd przyszłości – słuchać, angażować, skutecznie działać”. Ostatni Nadzwyczajny XVI Krajowy Zjazd Lekarzy był najlepszym dowodem wprowadzenia tej maksymy w samorządowe życie. To właśnie dzięki wsluchaniu się w głos i potrzeby środowiska możliwe było przeprowadzenie historycznych zmian w Kodeksie Etyki Lekarskiej oraz ustanowienie regulaminu wyborczego realnie inkluzywnym, poprzez m.in. wprowadzenie wyborów elektronicznych.

Cel, jaki postawiła przed sobą obecna kadencja NRL, to przywrócenie należnego statusu, na jaki zasługuje zawód lekarza. Wiele w tym kierunku udało się uczynić. Prestiż, godność i atrakcyjność zawodu nigdy dotąd nie stały tak wysoko, o czym świadczą coraz lepsze warunki, w jakich lekarze funkcjonują na co dzień. Taki stan to efekt działań na rzecz poprawy sytuacji lekarzy oraz obrony wizerunku zawodu podejmowanych przez samorząd lekarski również w mijającym 2024 roku.

Wartości: etyka, solidarność, wspólnota

Ustanowiony w 1991 r. i nowelizowany w 1993 r. i 2003 r., KEL przez ponad dwie dekady nie został dostosowany do współczesnej lekarskiej codzienności w kwestiach wykonywania zawodu, obowiązujących wymogów czy dostępnych narzędzi. Stąd Komisja Etyki Lekarskiej NRL, od początku obecnej kadencji pracowała nad przygotowaniem nowelizacji. Nowy kodeks jest zdecydowanie bardziej jednoznaczny i lepiej dostosowany do obecnych realiów, aktualnych wyzwań i oczekiwań w obszarze medycyny. Wszystko, co przynosi nowoczesność i przyszłość znalazło się w nowym KEL. – *To wydarzenie epokowe dla całego lekarskiego środowiska, które na gruncie samorządu lekarskiego pokazało zjednoczenie w najważniejszych kwestiach, takich jak etyka zawodowa* – zaznacza wiceprezes NRL Mateusz Kowalczyk.

Solidarność i zjednoczenie samorządu lekarskiego w minionym roku objawiały się także postawą wobec najbardziej palących problemów ochrony zdrowia. Na początku 2024 r. 22 prezesów okręgowych rad lekarskich podzieliło się historią swojej codzienności w rzeczywistości polskiego systemu ochrony zdrowia, domagając się lepszych warunków leczenia dla pacjentów i swoich kolegów lekarzy w ramach kampanii *Jestem lekarzem, jestem człowiekiem*.

O poczuciu solidarności i zjednoczeniu świadczy także umacnianie relacji Naczelnej Izby Lekarskiej z izbami okręgowymi, które regularnie odwiedza prezes Naczelnej Rady Lekarskiej. – *Chcąc zapoznać się z potrzebami i specyfiką funkcjonowania środowiska lekarskiego w różnych regionach Polski oraz przekazania najważniejszych spraw dla NIL, nie widzę innej możliwości, jak po prostu rozmowa twarzą w twarz z naszymi kolegami z okręgowych izb lekarskich. To mój obowiązek jako prezesa NRL* – komentuje Łukasz Jankowski.

Jakość: rzetelność, bezpieczeństwo, wiedza

Naczelna Izba Lekarska nieustannie zabiegała o zapewnienie jak najlepszych warunków kształcenia przyszłych lekarzy i lekarzy dentyistów, co w mijającym roku doprowadziło do wydania przez Polską Komisję Akredytacyjną negatywnej oceny kierunków lekarskich na Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Targu, Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, Akademii Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I w Poznaniu oraz Społecznej Akademii Nauk z siedzibą w Łodzi. Już w listopadzie 2022 r. prezes Naczelnej Rady Lekarskiej skierował pismo do Komisji Europejskiej w sprawie interpretacji przepisów dotyczących minimalnych wymogów kształcenia lekarzy. NRL niejednokrotnie zabierała głos w sprawie jakości kształcenia na nowo powoływanych kierunkach

lekarskich podczas obrad Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych. Nie zabrakło także potrzebnych spotkań prezesa NRL z szefem PKA, niekończącej się liczby rozmów dotyczących jakości kształcenia z ministrami i parlamentarzystami oraz szeroko zakrojonych działań medialnych NIL, w których samorząd przedstawiał swoje diagnozy i rekomendacje związane ze wzmacnianiem kadrowym systemu ochrony zdrowia. – *Nie jesteśmy przeciwni żadnej uczelni medycznej, ale zależy nam na tym, by kierunki lekarskie były w stanie zagwarantować wysoką jakość kształcenia. Musimy mieć pewność, że nasze koleżanki i nasi koledzy będą posługiwać się tym samym językiem medycznym, co pozostali lekarze. Stąd po stronie Naczelnej Rady Lekarskiej szereg działań na rzecz jakości kształcenia* – mówi przewodniczący Komisji Kształcenia Medycznego NRL Damian Patecki.

Jednym z wyników rzetelnego kształcenia lekarzy jest zapewnienie dobrze przygotowanych do opieki nad pacjentem lekarzy. To jednak tylko jeden z elementów kompleksowego systemu ochrony zdrowia. W obecnym stanie warunki systemu obwarowanego biurokracją, czy też brakiem potrzebnych regulacji dotyczących bezpieczeństwa leczenia, nie pozwalają lekarzowi na pełne wykorzystanie jego potencjału, wiedzy i doświadczenia, a tym samym czerpania pełnych korzyści z opieki zdrowotnej pacjentowi. Stąd forsowana w 2024 r. przez samorząd lekarski klauzula wyższego dobra, czyli zmiana w Kodeksie karnym wprowadzająca zwolnienie od kary za niezawinione błędy medyczne – poza przypadkami, kiedy lekarz popełnił ten błąd pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających albo dopuścił się rażącego zaniedbania. Jeszcze nigdy samorząd lekarski nie był tak blisko wprowadzenia klauzuli wyższego dobra, jak obecnie. Po kilku spotkaniach prezesa NRL Łukasza Jankowskiego z ministrem sprawiedliwości Adamem Bodnarem po stronie rządzących widać zrozumienie i potrzebę zmian.

Na straży jakości oraz medycyny opartej na zasadach najnowszej wiedzy medycznej stoi Rada Ekspertów po raz pierwszy w obecnej kadencji powołana przez Naczelną Radę Lekarską. 28 wybitnych osobowości świata medycznego skupionych w tym gremium opiniuje najważniejsze doniesienia dotyczące stosowanych współcześnie terapii, w których przeciwdziała nierzadko pojawiającej się dezinformacji na temat stosowanych współcześnie metod leczenia. Szczególnie głośnym echem odbiły się stanowiska rady, w którym sprzeciwiła się stosowaniu metody ILADS w leczeniu boreliozy, czy konfrontowała się z poglądami zniechęcającymi do szczepienia się przeciw HPV, wskazując skuteczność szczepień.

Bezpieczeństwo: ochrona lekarzy, jakości dla pacjentów, transparentność

Obrona lekarzy przeciw wszelkim nadużyciom i dbanie o dobre imię zawodu lekarza i lekarza dentystry jest jednym z zadań samorządu lekarskiego, co szczególnie unaoczniała opinii publicznej sytuacja, w której Naczelna Izba Lekarska stanęła w obronie lekarza, którego dane wrażliwe dotyczące przyjmowanych przez niego leków i wystawionej recepty w serwisie "X" upublicznił były minister zdrowia Adam Niedzielski. Natychmiast po wspomnianej publikacji prezes NRL zawiadomił ówczesnego premiera Mateusza Morawieckiego o całkowitej utracie zaufania środowiska lekarskiego do ministra oraz zwrócił się do Prokuratury, Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Pacjenta w związku z naruszeniem przepisów dotyczących danych osobowych przez Adama Niedzielskiego. Te działania doprowadziły do rezygnacji Niedzielskiego z pełnionego przez niego stanowiska. W tym roku Prokuratura Okręgowa w Warszawie skierowała akt oskarżenia przeciwko byłemu ministrowi. – *Powołany w reakcji na nadużycie polityka Zespół ds. monitorowania naruszeń w ochronie zdrowia, który zajmuje się przeciwdziałaniem zagrożeniom, które szkodzą bezpieczeństwu pacjentów i lekarzy oraz utrudniają sprawne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia obecnie rozpatruje ok. 110 zgłoszeń nie tylko lekarzy* – informuje Jakub Kosikowski, rzecznik prasowy NIL.

Wymierny wpływ na jakość i bezpieczeństwo wykonywania zawodu lekarzy ma efekt rozmów prezesa NRL z ministrem sprawiedliwości Adamem Bodnarem, jakim jest zniknięcie z systemu prokuratorskiego specjalnych wydziałów zajmujących się sprawami błędów medycznych w prokuraturach regionalnych. Zmiana ma na celu uproszczenie procedur i skupienie się na rozwiązywaniu problemów w ramach systemu ochrony zdrowia, zamiast wprowadzania aspektu karnego w przypadkach niezawinionych błędów medycznych. To wyraźne zbliżenie do prac nad nowymi regulacjami dotyczącymi wprowadzenia wspomnianej klauzuli wyższego dobra.

Efektywne rozmowy samorządu lekarskiego z decydentami doprowadziły do wydania przez minister zdrowia zalecenia Narodowemu Funduszowi Zdrowia do zawarcia ugód sądowych z niesłusznie ukaranymi lekarzami za przepisywanie najmłodszym pacjentom preparatu mlekozastępczego. Naczelna Izba Lekarska od dawna działa na rzecz zmiany przepisów, nakładających na lekarzy obowiązek określania na receptach poziomu refundacji. NRL powołała także zespół niezależnych ekspertów ds. merytorycznej oceny preskrypcji preparatów mlekozastępczych, który jednogłośnie uznał, że istniały medyczne wskazania do przepisywania tych środków w rozpatrywanych sprawach. - *Za nami długa i trudna droga, w którą NIL zaangażowała wiele osób, by udowodnić i unaocznic, że kary za tzw. nienależną refundację w takiej formie i wysokości były przez NFZ nałożone niesłusznie. Trwa etap indywidualnego ustalania ugód z NFZ. W 1 przypadku zawarto ugodę, w 3 pozwy NFZ już wycofał. To ważny i przełomowy krok dla bezpieczeństwa najmniejszych pacjentów, potrzebujących wspomnianych preparatów oraz lekarzy, którzy dla ratowania ich zdrowia i życia wystawiali potrzebne recepty* – komentuje Maria Kłosińska, kierownik Działu Komunikacji NIL.

W minionym roku Sejm RP uchwalił ustawę, która rozszerza uprawnienia lekarzy do wystawiania recept na darmowe leki dla pacjentów w wieku 65 lat i starszych oraz dla dzieci do 18. roku życia. Nowe przepisy są spełnieniem wieloletniego postulatu samorządu lekarskiego i umożliwiają wszystkim lekarzom, niezależnie od miejsca pracy i posiadania kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, wystawianie recept na bezpłatne leki.

Dzięki samorządowi lekarskiemu rok 2024 przyniósł zmiany w dostępności znieczuleń podczas porodów naturalnych. Z początkiem lipca, w ramach rozporządzenia Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, wprowadzono premie finansowe dla placówek, które podniosą odsetek zastosowań znieczuleń zewnątrzoponowych lub podpajęczynówkowych w ogólnej liczbie porodów naturalnych. To wynik licznych spotkań Prezydium NRL z decydentami, które podkreślało – również w oficjalnym stanowisku z kwietnia tego roku – że zmiana wyceny i zastosowanie współczynnika korygującego może korzystnie wpłynąć na faktyczną dostępność do znieczulenia w czasie porodu drogami natury. - *Samorząd lekarski wielokrotnie apelował do rządzących o zainicjowanie działań, aby zapewnić każdej kobiecie dostęp do znieczulenia w czasie porodu. Liczymy, że wycena tego świadczenia będzie sukcesywnie rosła, aby podnosić jakość polskiej opieki okołoporodowej* – ocenia Damian Patecki.

Jednym z zadań samorządu lekarskiego jest także egzekwowanie poprawności wykonywania zawodu przez organy odpowiedzialności zawodowej, które w ramach działalności izb lekarskich rozpatrują sprawy zgłaszane przez pacjentów i lekarzy. W 2024 r. Naczelna Rada Lekarska opracowała nowy portal prawomocnych orzeczeń sądów lekarskich, który ma na celu poprawę transparentności procesu wydawania orzeczeń w samorządzie. - *Dzięki udostępnieniu zanonimizowanych treści orzeczeń, zarówno opinia publiczna, jak i sami lekarze będą mieć możliwość zapoznania się z decyzjami sądów lekarskich w sposób łatwy i szybki* – przypomina Grzegorz Wrona, sekretarz NRL.

Nowoczesność: KEL, wybory, innowacje

Rok 2024 za sprawą samorządu lekarskiego przyniósł także ważne zmiany w innowacyjności zawodu lekarza i lekarza dentystry. W znowelizowanym podczas Nadzwyczajnego XVI Krajowego Zjazdu Lekarzy Kodeksie Etyki Lekarskiej znalazł się bowiem artykuł regulujący zasady korzystania ze sztucznej inteligencji w procesie diagnostycznym. Tegoroczny NKZL wprowadził także zmiany w regulaminie wyborów. Jedną z najważniejszych nowelizacji jest umożliwienie elektronicznego oddania głosu członkom samorządu. Realizując projekt elektronicznych wyborów NIL kładzie nacisk na wygodę podejmowania decyzji i samego oddania głosu, które mogą przełożyć się korzystnie na

frekwencję wyborów i zachęcić tych lekarzy, którzy do tej pory z różnych przyczyn nie mogli wziąć udziału w wyborach w siedzibie danej okręgowej izby lekarskiej.

Ważnym krokiem w cyfryzacji profesji lekarza było także tegoroczne wprowadzenie rozporządzenia dotyczącego możliwości posiadania dokumentu Prawa Wykonywania Zawodu lekarza i lekarza dentystry w aplikacji mObywatel. To spełnienie postulatu samorządu lekarskiego. Na początku kwietnia Prezydium NRL pozytywnie oceniło projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia i zwróciło uwagę na konieczność oznaczenia dokumentów o ograniczonym zakresie oraz ujednoczenia terminologii i kolorystyki. NRL zauważyła potrzebę uwzględnienia prawa wykonywania zawodu lekarza na czas nieokreślony przyznawanego cudzoziemcom. Wskazania te spotkały się ze zrozumieniem ministerstwa, dzięki czemu e-PWZ otwiera nowe możliwości cyfryzacji zawodu.

Miniony rok pokazał, że Naczelna Izba Lekarska odgrywa kluczową rolę jako lider i ambasador innowacyjności w systemie ochrony zdrowia. Powołana w obecnej kadencji Sieć Lekarzy Innowatorów NIL IN aktywnie wspierała wykorzystanie i rozwój nowych technologii w medycynie dla dobra pacjentów oraz propagowanie wiedzy na temat innowacji i telemedycyny wśród medyków. Podjęta w tym roku współpraca z Agencją Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji poszerza możliwości NIL IN w zakresie wdrożenia, oceny, pilotażu i przejścia przez formalności itd. m.in. dla startupów medycznych. - *Rola NIL IN w kształtowaniu świadomości na temat innowacji medycznych wzrasta, co potwierdza również fakt tegorocznego współtworzenia koalicji na rzecz cyberbezpieczeństwa, w której skład weszły: Fundacja Healthcare Poland, Centralny Ośrodek Badań, Innowacji i Kształcenia Naczelnej Izby Lekarskiej, Polska Federacja Szpitali oraz Krajowa Izba Domów Opieki* - mówi wiceprezes NRL Paweł Barucha.

Środowisko lekarskie: media, decydenci, integracja

Za sprawą zainaugurowanych w tym roku śniadań prasowych, które odbywały się w siedzibie NIL cyklicznie na przestrzeni całego roku, samorząd lekarski sygnalizował najważniejsze dla polskiej ochrony zdrowia problemy, prezentując jednocześnie systemowe diagnozy oraz potrzeby, które są codziennym zmaganiem lekarzy i pacjentów. Nierzadko eksperci NIL dementowali publicznie powielane stereotypy dotyczące na przykład kształcenia lekarzy, wskazywali na potrzebę wysokiej jakości opieki nad pacjentem, czy optymalizacji pracy lekarzy w taki sposób, by zapobiec niepotrzebnym przeciążeniom i wypaleniu zawodowemu. Liczna obecność mediów podczas porannych spotkań w NIL potwierdza autorytet samorządu w najbardziej palących kwestiach związanych z systemem opieki zdrowotnej w Polsce.

Ważnym głosem lekarskich potrzeb były częste spotkania prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej Łukasza Jankowskiego w rozmowach z członkami rządu, dzięki którym proces rozwiązania spraw ważnych dla lekarzy nabrał szybkiego tempa. Spotkania i rozmowy te zaowocowały m.in. wycofaniem przez ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego Adama Bodnara złożonego przez poprzedniego szefa resortu sprawiedliwości Zbigniewa Ziobrę wniosku do Trybunału Konstytucyjnego, który podważał zasady funkcjonowania samorządu lekarskiego. To także obrona dobrego imienia środowiska lekarzy i lekarzy dentystry, kiedy prezes NRL zwracał się do premiera Donalda Tuska w reakcji na wypowiedzi polityków uderzające w godność zawodu, jak w przypadku wypowiedzi ministra Jerzego Szafranowicza, czy posła KO Przemysława Witka, insynuujących, że zły stan finansów w ochronie zdrowia leży po stronie zbyt wysokich pensji lekarzy. - *W końcu to także wyegzekwowanie głośno omawianej w mediach kwestii sześciuosobowego składu zespołu powołującego dyrektora CMKP, do którego należeć będzie dwóch członków samorządu lekarskiego oraz możliwość przyznawania certyfikatów umiejętności zawodowych przez samorząd, co wcześniej było zarezerwowane jedynie dla towarzystw naukowych i instytutów badawczych. Ta zmiana znacząco ułatwi lekarzom rozwój zawodowy w zakresie zdobywania nowych umiejętności. Wygłaszany przez wiele lat postulat NIL znalazł zrozumienie wśród decydentów dopiero podczas obecnej kadencji samorządu lekarskiego* - podkreśla Łukasz Jankowski.

Prezydent Andrzej Duda zatwierdził nowelizację ustawy, która rozszerza katalog podmiotów przyznających certyfikat umiejętności zawodowej o Naczelną Izbę Lekarską oraz okręgowe izby lekarskie, oraz wprowadza dwóch członków samorządu lekarskiego w składzie 6-osobowego zespołu powołującego dyrektora Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego. Od 1 stycznia 2025 roku przyznawanie certyfikatów umiejętności zawodowych nie jest zarezerwowane jedynie

dla towarzystw naukowych i instytutów badawczych, ale stanie się udziałem izb lekarskich. Praca dla środowiska lekarskiego to jednak nie tylko reprezentowanie w mediach i rozmowach z decydentami lekarskiego głosu, lecz także integracja. Historię samorządu lekarskiego tworzy fakt organizacji Igrzysk Lekarskich 2024 w całości po raz pierwszy przez Naczelną Izbę Lekarską i odbytego w ich trakcie posiedzenia Naczelnej Rady Lekarskiej, co na przestrzeni dotychczasowych dwudziestu edycji wydarzenia nie miało miejsca. – *Tegoroczne Igrzyska Lekarskie przeszły do historii również za sprawą rekordowej frekwencji. Niemal 800 lekarzy sportowców przez cztery dni rywalizowało w kilkunastu dyscyplinach na obiektach Centralnego Ośrodka Sportu w Cetniewie. To efekt, który motywuje do kontynuowania tej inicjatywy w przyszłości* – przypomina Klaudiusz Komor, wiceprezes NRL

Przed samorządem...

Wiele udało się osiągnąć w 2024 roku, jednak nie to nie oznacza, że starania samorządu lekarskiego o jak najlepszą kondycję ochrony zdrowia i poprawę warunków, w jakich pracują lekarze oraz umacnianie środowiskowej integracji ustaną. Przed przedstawicielami NIL walka o wprowadzenie automatycznego systemu określania stopnia refundacji, zmniejszenie wymogów biurokratycznych wobec lekarzy, poprawę i dofinansowanie systemu. Niezmiennie samorząd lekarski będzie kontynuował rozmowy i starania o wprowadzenie do polskiego prawodawstwa przepisów o klauzuli wyższego dobra, która wymiennie przełoży się zwiększanie bezpieczeństwa i jakości leczenia pacjentów.

